

Maroko

uvodnik

Tina Poglajen

O pogledih in podobah

Pred nekaj tedni je po spletu zakrožila objava, v kateri je bel Američan na Facebooku izjavil, da ne razume koncepta »belega privilegija« (white privilege); prijatelj in prijateljice je naprosil, naj v komentarjih pod objavo navedejo, katere so njihove izkušnje z diskriminacijo, ki jih on kot beli moški ni in ne bi mogel doživeti. Obširen odgovor njegove temnopolte prijateljice, Lori Lakin Hutcherson, so nato objavili tudi nekateri spletni mediji pod naslovom »What I Told My White Friend When He Asked For My Black Opinion On White Privilege«: v njem navaja dogodke od zgodnjega otroštva, ko so bili z družino kot edini črnici v sicer izključno beli soseski žrtve vandalizma, do študijskih let, ko so zaposleni v trgovinah in drugje ves čas izražali presenečenje, da je sprejeta na prestižni Harvard.

Med opisanimi je tudi primer, ko je eden izmed njenih belih sošolcev na univerzi odklonil analizo avtobiografije Malcolma X, ker se z njo menda ni mogel niti

najmanj poistovetiti – zato je menil, da ga ne bi smeli siliti v njeno branje. Oglasila se je Lori Lakin Hutcherson – z repliko, da sama že vse življenje bere »stvari, ki nimajo nikakršne zveze z njo in se z njimi ne čuti povezano«, vendar to vseeno počne, ker gre pri učenju za to, da skušamo razumeti tudi poglede drugih. Zaključni z bistveno ugotovitvijo, da se književni kanon Združenih držav, pa tudi večina televizije in filmov, osredotoča pretežno na dela ali dosežke belih moških. »Če niste nikoli izkusili ali pomislili, kako slabo za vas je / je bilo / bi lahko bilo to, da ste morali odraščati brez nešteti vzornikov in podob, ki bi vas odražale v šolskem obveznem gradivu ali množičnih medijih – potem imate beli privilegij.«

Pri tem izpostavlja nekaj, česar sem se tudi sama kljub študiju sociologije kulture in letom posvečanja spolu v filmu in književnosti zares zavedla šele razmeroma nedavno. Ko sem prvič našla (povsem samoiniciativno, saj v mainstreamovskih filmih, na televiziji, še manj pa v okviru obveznega šolskega čtiva vsaj do študentskih let to ni bilo mogoče) pripovedi, ki so me zares nagovarjale, je

to zame v smislu bralne in/ali gledalske izkušnje pomenilo pravo revolucijo. Pravo odkritje je bilo, da umetnost ni nujno odmaknjena od resničnega življenja – lahko se mu zelo približa, lahko skoraj do potankosti odraža čustva in izkušnje, ki sem jih doživljala sama, na platno (ali papir) pa lahko postavi tudi reči, za katere sem do tedaj mislila, da jih poznam samo jaz (tako sem denimo razmišljala ob filmu *Angel za mojo mizo* [An Angel at My Table, 1990, Jane Campion], ki med drugim pokaže sadistično igro med dvema deklicama in okrvavljen menstrualni vložek, dve stvari, ki ju do tedaj nisem videla še nikjer drugje kot pri sebi). Moja prva naslednja misel je bila: tudi v pripovedih, ki jih berem in gledam že vse od otroštva, se mora nekdo najti na način, kot sem se jaz našla v obskurnejših knjigah in filmih, sicer gotovo ne bi bili tako znani, priljubljeni in cenjeni – in vedno znova se je izkazalo, da gre (večinoma, čeprav ne vedno) za pripovedi o moških, ki so jih (v veliki večini, čeprav spet ne vedno) napisali moški, pri tem pa imeli v mislih pretežno moške gledalce in bralce.

Gre za zavedanje, da živiš dejanskost, ki je ne moreš videti nikjer drugje kot pri sebi.

1 Objavljeno 25. avgusta 2016 na *Everyday Feminism*. Dostopno na: everydayfeminism.com/2016/08/told-white-friend-black-opinion.